

Quickscan natuuronderzoek Winkelcentrum Zuid

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

Enschede 30 Mei 2013
Rapportnummer 022
Projectnummer 001

opdrachtgever
DC BV Deventer
M. Coopman

Opdrachtnemer
LO-WTP-TAG Henk Westendorp
Rinus Mulder

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden	4
3	Het ecologische onderzoek	7
	3.1 Methodebeschrijving	
	3.2 Resultaten	
4	Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet	9
5	Conclusie en Aanbevelingen	9

1 Inleiding

In opdracht van de ontwikkelaar voor WC Zuid (M.Coopman van DC BV uit Deventer) is een ecologische QuickScan uitgevoerd in het kader van de Flora- en Faunawet.

Het ligt in het vooruitzicht dat het winkelcentrum zuid wordt uitgebreid. Doel van het onderzoek is om een ecologische quickscan uit te voeren en te bezien wat de mogelijke geschiktheid is van het te slopen pand als mogelijk verblijfplaats voor vleermuizen .

De huidige wetgeving verlangt een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt.

Omdat de opdrachtgever op korte termijn de beschikking wil hebben over het natuuronderzoek, is besloten het wettelijk verplichte onderzoek uit te voeren in de vorm van een quickscan. Dit is een vorm van verkennend natuuronderzoek die op korte termijn en in een kort tijdsbestek kan worden uitgevoerd. Dit heeft in dit geval als voordeel dat planologische procedures niet onnodig worden vertraagd.

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten en hoe deze schade beperkt kan worden of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek wordt het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locaties nagegaan. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en Faunawet

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier "Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en Faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)".

2 Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden

Het plangebied ligt tussen de Wesselerbrinklaan en de Broekheurnering, in de gemeente Enschede (zie figuur 1 en 2).

De in kaart te brengen locatie bestaat in de huidige situatie uit bebouwing en meerdere solitaire bomen rondom het winkelcentrum.

Figuur 1. Ligging plangebied Winkelcentrum zuid Enschede

Beschermde status plangebied

Het plangebied zelf heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.

Figuur 2. Locatie onderzoeksgebied Winkelcentrum Zuid

Geplande werkzaamheden

Het voornemen is om aan de noordwestzijde een gebouw te slopen en enkele solitaire bomen te kappen, hiervoor wordt een kapvergunning aangevraagd.

0 50m

3 Het ecologische onderzoek

3.1 Methodebeschrijving

Er zijn geen inventarisatiegegevens van plaatselijke natuurverenigingen.

Het verzamelen van gegevens heeft op de volgende manier plaatsgevonden:
Voor zover mogelijk is gericht veldonderzoek gedaan en heeft er een grondige inspectie vanaf de buitenkant van het te slopen pand plaatsgevonden.

Veldonderzoek

Er is een veldinventarisatie uitgevoerd op 30-05-2013.
Tijdens deze inventarisatie is een indruk van het plangebied verkregen en is de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in kaart gebracht.
We hebben géén gericht vleermuisonderzoek gedaan.

De aanwezigheid heeft zich ook gericht op de aanwezigheid van steenmarters.

3.2 Resultaten

In deze paragraaf worden de onderzoeksresultaten besproken van de quickscan van flora en fauna.

Flora

Op het terrein zijn geen beschermde of zeldzame plantensoorten waargenomen omdat het hele terrein een gesloten bebouwing en verharding heeft op enkele vakken bosplantsoen na.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gericht gekeken naar (mogelijke) verblijfplaatsen van vleermuizen.

In de kieren en holtes langs de daktrimmen, randen en de aanwezige zonweringen ligt het voor de hand dat zich hier verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden.

We hebben ter plekke uitwerpselen van vleermuizen gevonden (zie bovenstaande foto)

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd door de Flora- en faunawet (tabel 3).
Met de sloop van de gebouwen verdwijnen verblijfplaatsen van vleermuizen.
De werkzaamheden rond het pand met de verblijfplaatsen moeten worden uitgevoerd buiten de meest kwetsbare periode van de soort (en) nl. de zoogtijd.
Verder is het noodzakelijk dat er mitigerende maatregelen worden genomen en dat de werkzaamheden (conform de wetgeving) worden begeleid door een ter zake kundige en nader worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.
Compensatie van oude verblijfplaatsen is in de nieuwbouw vrij gemakkelijk te realiseren.

Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren waargenomen en ook niet te verwachten.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden.
Nesten en of broedplaatsen zijn niet waargenomen, ook zijn er géén holtes in bomen aanwezig.
In het winkelcentrum zelf vlogen veel mussen.
Zolang daar niet gewerkt gaat worden hoeft een inspectie van alle spanten etc. niet plaats te vinden ivm eventuele nesten.
Ze worden door de werkzaamheden niet verstoord.

Overige diersoorten

Waarnemingen van *beschermd* amfibieën, reptielen en ongewervelden (dagvlinders, kevers e.d.) zijn tijdens het veldbezoek niet bekend geworden en in het plangebied, gezien de beperkte hoeveelheid vegetatie en het ontbreken van geschikte voortplantingsbiotopen, ook niet te verwachten.

4 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties, zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

In het plangebied zijn aanwijzingen dat zich hier verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Verder is er **geen** beschermde flora en fauna aangetroffen.

Door de uit te voeren werkzaamheden op het terrein zal nader onderzoek moeten worden gedaan naar de verblijfplaatsen van deze vleermuizen.

5 Conclusie en Aanbevelingen

Dit rapport geeft de resultaten van een quickscan natuurtoets winkelcentrum zuid. Hierdoor is een redelijk goede indruk gekregen van de aanwezige flora en fauna en de mogelijke waarden van het plangebied.

Tijdens de quickscan zijn binnen het plangebied uitwerpselen van vleermuizen aangetroffen, vleermuizen genieten bescherming krachtens de Flora- en Faunawet. Deze verblijfplaatsen zijn vastgesteld in het te slopen pand. Zonder mitigerende en compenserende maatregelen is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk.

Concreet houdt dit in dat er nader onderzoek moet plaatsvinden naar de verblijfplaatsen van deze vleermuizen om de soorten vast te stellen.

5.1 Flora- en faunawet

Er zijn aanwijzingen dat in het te slopen pand verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Verder zijn er geen dier- en plantensoorten in het plangebied waargenomen die bescherming genieten krachtens de Flora- en Faunawet.

5.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het betreffende gebied valt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

Flora en faunaonderzoek

Vleermuisonderzoek Winkelcentrum Enschede Zuid

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Flora en faunaonderzoek

Vleermuisonderzoek Winkelcentrum Enschede Zuid

Opdrachtgever

Gemeente Enschede
T.a.v. de heer T.H.A Polman
Postbus 20
7500 AA Enschede

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6416
Datum: 29-8-2013
Projectleider: G. Lubbers
Opgesteld: V. de Lenne
Gecontroleerd: R. Heins

© Eelerwoude 2013, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.
De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding en doel	4
2	HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkelingen.....	8
3	NATUURWETGEVING	9
3.1	Flora- en faunawet beschermt flora en fauna	9
4	METHODE	10
4.1	Bureauonderzoek.....	10
4.2	Veldonderzoek	10
5	ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE	11
5.1	Vleermuizen	11
6	CONCLUSIES EN ADVIES	14
6.1	Conclusie	14
6.2	Geldigheid onderzoek.....	15
	LITERATUURLIJST	16
	BIJLAGEN	17

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Gemeente Enschede is voornemens het winkelcentrum zuid te vernieuwen. Gezien de locatie en potentie van de bebouwingen voor beschermde soorten, worden met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve effecten op vleermuizen verwacht. Om te komen tot een juiste effectenbepaling in het kader van de Flora- en faunawet is een vleermuisonderzoek uitgevoerd in het voorjaar en de zomer van 2013.

Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten, om aan de hand hiervan uitspraken te doen over (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

In dit rapport worden de resultaten van het nader onderzoek gepresenteerd en getoetst aan de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het plangebied

2

HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het projectgebied ligt aan de zuidkant van Enschede. Het plangebied omvat het Winkelcentrum Zuid, ook wel genoemd winkelcentrum Wesselerbrink. Het winkelcentrum ligt midden in de wijk en ligt in de oksel van de Broekheurnering en de Wesselerbrinklaan.

Het winkelcentrum is in de jaren 60 gerealiseerd, en is een naar binnen gekeerd centrum met een passage structuur. Binnen de locatie bevinden zich geen woningen op of nabij de winkels. Direct nabij het winkelcentrum zijn een bibliotheek en zorgcentrum gehuisvest. Binnen de planlocatie (zie figuur 10) is weinig opgaande beplanting of groen aanwezig. De aanwezige beplanting beperkt zich tot begeleidende laanbomen langs de zuid en westkant van het plangebied en enkele solitaire bomen en een gazon aan de oostkant van het projectgebied.

Het projectgebied is omringd door stedelijke bebouwing. Groenelementen van enige omvang (parken, oude bouselementen etc.) komen niet binnen het plangebied of in de directe omgeving voor.

Figuur 1tm 4; enkele foto's van het plangebied (bron: google maps)

2.2 Voorgenomen ontwikkelingen

De ontwikkelingen binnen het plangebied maken onderdeel uit van het Masterplan Winkelcentrum Zuid. De reconstructie omvat naast renovatie van het bestaande gedeelte, ook een vergroting van het centrum, deels door uitbreiding aan de bestaande vestigingen, deels door nieuwe units toe te voegen. Om dit mogelijk te maken zal de bestaande parkeerterreinen deels bebouwd worden.

De voorziene ingrepen om tot een vergaande reconstructie te komen behelzen de volgende acties:

- Verplaatsen van een gebouw
- Toevoegen van nieuwbouw en afronden centrum
- Aanleg van nieuwe parkeerplaatsen
- Herstel en invulling groen en infrastructuur
- Verbeteren van de veiligheid en sociale controle
- Herontwikkeling bestaande centrum aan binnen en buitenzijde

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is daarom geen ontheffing nodig. Op deze groep van soorten wordt in dit onderzoek niet uitgebreid ingegaan. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en inventarisatie van vleermuizen.

4.1 Bureauonderzoek

Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten zijn diverse bronnen geraadpleegd, zoals verspreidingsatlassen, informatie uit eerdere onderzoeken en andere literatuurgegevens.

4.2 Veldonderzoek

Vleermuizen

Bij de uitvoering van het veldonderzoek naar vleermuizen is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties van het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur is geactualiseerd in 2013 voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

Het onderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van soortensamenstelling, aantallen, gebruiksfunctie van het gebied voor vleermuizen en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Het veldonderzoek in het voorjaar van 2013 heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Het onderzoek in het najaar van 2013 heeft zich gericht op het vaststellen van zwerm- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de avonduren en ochtenduren (van ruim voor zonsondergang tot ruim daarna). De vleermuisinventarisaties zijn op de volgende data uitgevoerd: 18 juni, 4 juli, 14 augustus en 2 september 2013. De weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken waren gunstig voor het waarnemen van vleermuizen (weinig wind, geen neerslag, > 12° C).

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D100 in combinatie met een Pettersson D240X. Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden.

5

ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur en andere informatiebronnen.

5.1 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3 van de Flora- en faunawet). Er zijn twee soorten vleermuizen aangetroffen binnen het plangebied (laatvlieger en gewone dwergvleermuis). De aangetroffen soorten worden hieronder besproken. In bijlage 2 zijn de soortenkaarten opgenomen.

5.1.1 Voorkomen en functie

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene vleermuissoort. De soort wordt veelvuldig waargenomen in stedelijk gebied. (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij (mogelijk) vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden, mits deze vorstvrij zijn.

Foerageergebied

Van de gewone dwergvleermuis zijn enkele foeragerende exemplaren waargenomen in het plangebied. Het gaat om ongeveer 3-5 exemplaren, die met name in het donkere gedeelte in de luwte van de beplanting aan de oostkant van het projectgebied foerageren (zie bijlage 1).

Verblijfplaatsen

Binnen de projectlocatie is een zomerverblijfplaatsen van enkele dieren (2) aangetroffen. De dieren zijn eenmaal uitvliegend waargenomen uit een stootvoeg aan de oostkant van het plangebied (zie bijlage 2). De verblijfplaats in het projectgebied betreft enkele dieren die uitvliegend zijn waargenomen. Het gaat hier waarschijnlijk om enkele mannetjes die zich tijdens de kraamperiode meestal gescheiden ophouden van de wijfjes met jongen in de kraamkolonie. In de paar/baltsperiode zijn geen baltsende gewone dwergvleermuizen aangetroffen in het projectgebied. Wel is een baltsend exemplaar aan de zuidkant buiten

het plangebied waargenomen die een binding leek te hebben met een te handhaven verzorgingswoning, aan de noordkant van het plangebied.

Vliegroutes

Binnen het plangebied is geen vliegroutes van gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Laatvlieger

De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor (al laat de soort wel een dalende trend zien). Laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich in de spouwmuur, achter en onder de (dak)betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen.

Foerageergebied

Tijdens het eerste veldbezoek zijn twee foeragerende laatvliegers waargenomen aan de oostkant buiten het plangebied. Deze laatvliegers foerageerden kortstondig rond een bomengroep van oudere zomereiken.

Verblijfplaatsen

Van laatvlieger zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld in het plangebied. Wel is een mogelijke verblijfplaats vastgesteld net buiten het plangebied (zie bijlage 2). Het gaat om twee exemplaren die al vroeg op de avond aan het jagen waren. In de paar/baltsperiode zijn geen waarnemingen van laatvlieger binnen het plangebied vastgesteld. Het is niet aannemelijk dat laatvlieger een verblijfplaats heeft in het plangebied.

Vliegroute

Binnen het plangebied is geen vliegroutes van laatvlieger aangetroffen.

5.1.2 Effecten en ontheffing

Effecten

Gewone dwergvleermuis

Tijdens het onderzoek zijn enkele uitvliegende en invliegende gewone dwergvleermuizen (2) waargenomen. Deze uitvliegende dieren zijn slecht eenmaal uitvliegend waargenomen uit een stootvoeg aan de oostkant van het plangebied. Waarschijnlijk waren de twee uitvliegende dieren mannetjes. Mannetjesvleermuizen verblijven in de zomer in kleine groepjes. Deze groepjes zijn in de regel minder kritisch dan grote kraamgroepen (moederdieren met jongen) en verhuizen relatief veel. De locatie mag daarmee worden aangemerkt als een klein zomerverblijfplaats. Gezien de waarnemingen in de balts/paarperiode is het niet aannemelijk dat de bebouwing in het plangebied een functie als paar of winterverblijfplaats vervuld.

Conform de wetgeving mogen er met de ontwikkeling geen effecten zijn op de functionaliteit van vaste rust- of verblijfplaatsen. Van aantasting van de functionaliteit van een voortplantingsplaats of een vaste rust- of verblijfplaats is sprake wanneer er binnen de populatie onvoldoende alternatieve plekken zijn voor het behouden van vaste rust- en verblijfplaatsen en van essentieel leefgebied voor de gehele populatie.

Omdat de dieren slecht eenmaal in en uitvliegend zijn aangetroffen mag aangenomen worden dat de dieren meerdere verblijfplaatsen in de omgeving hebben. In de omgeving zijn verscheidene, alternatieve (potentieel) geschikte verblijfplaatsen aanwezig in de omliggende wijken. Naar verwachting is er dus geen sprake aantasting van een vaste rust- en verblijfplaats. Aangezien er in de directe omgeving voldoende alternatieve plekken aanwezig zijn, is geen ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk voor de aangetroffen verblijfplaats.

Wel is het noodzakelijk bij de sloop van het gebouw maatregelen te treffen om te voorkomen dat vleermuizen worden gedood. Deze mitigerende maatregelen voorkomen effecten op beschermde vleermuizen. Maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit: het werken buiten de kritieke periode van aanwezige soorten, het aanbieden van tijdelijke verblijfplaatsen tijdens de werkzaamheden, ongeschikt maken van aanwezige verblijfplaatsen. Deze maatregelen moeten verder uitgewerkt worden. Tevens wordt aanbevolen om permanente verblijfplaatsen te realiseren in de nieuwe bebouwing zodat vleermuizen terug kunnen keren in de bebouwing.

Laatvlieger

Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden geen negatieve effecten verwacht op laatvlieger. Laatvlieger is alleen foeragerend waargenomen in het plangebied, tijdens en na de sloop blijft voldoende foerageergebied aanwezig voor laatvlieger.

Ontheffing

Het aanvragen voor een ontheffing voor vleermuizen is niet noodzakelijk, mits mitigerende maatregelen worden genomen, deze maatregelen dienen nader uitgewerkt te worden. Indien deze maatregelen niet genomen worden is alsnog een ontheffing noodzakelijk voor vleermuizen.

6

CONCLUSIES EN ADVIES

6.1 Conclusie

Van gewone dwergvleermuis is een kleine zomerverblijfplaats aangetroffen. Aangezien er in de directe omgeving voldoende alternatieve plekken aanwezig zijn, is geen ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk voor de aangetroffen verblijfplaats.

Wel is het noodzakelijk bij de sloop van het gebouw maatregelen te treffen om te voorkomen dat vleermuizen worden gedood. Deze mitigerende maatregelen voorkomen effecten op beschermde vleermuizen. Maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit: het werken buiten de kritieke periode van aanwezige soorten, het aanbieden van tijdelijke verblijfplaatsen tijdens de werkzaamheden, ongeschikt maken van aanwezige verblijfplaatsen. Deze maatregelen moeten verder uitgewerkt worden. Tevens wordt aanbevolen om permanente verblijfplaatsen te realiseren in de nieuwe bebouwing zodat vleermuizen terug kunnen keren in de bebouwing.

De voorgenomen werkzaamheden kunnen doorgang vinden vanuit de natuurwetgeving, mits enkele mitigerende maatregelen voor vleermuizen genomen worden om negatieve effecten op vleermuizen te voorkomen. Deze maatregelen dienen te worden. Deze maatregelen zijn noodzakelijk om negatieve effecten te voorkomen, indien deze maatregelen niet uitgevoerd worden vind een overtreding van de Flora en faunawet plaats.

6.2 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag (ministerie van Economische Zaken in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels):

“ Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Voor onderzoeken waar alleen soorten van tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 5. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

LITERATUURLIJST

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet.*

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*

Douma, M., C.M.P. Zoon en A.D. Bode, 2011. *De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010.* Uitgeverij Profiel, Bedum.

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4,* SDU Uitgeverij, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen,* Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Waarnemingen - www.waarneming.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1. Toelichting Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;

- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren

schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken. Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is.

De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

Bijlage 2. Verspreidingskaarten vleermuizen

